

MARTA BANYK

Koło Naukowe Prawa Cywilnego „Usus Iuris”,
Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Status prawny dziecka poczętego na tle jego prawa do ochrony życia i zdrowia, wynagradzania szkód doznanych przed urodzeniem oraz ochrony dóbr osobistych matki

Rezultatem rozważań nad prawem rzymskim było skonstruowanie już w czasach antycznych fikcji prawnej, zgodnie z którą dziecko poczęte uważa się za narodzone, jeśli służy to jego korzyściom. Współcześnie przepisy prawne nie rozstrzygają wprost, kogo określamy mianem człowieka oraz, w jakim zakresie należy przyznać dziecku poczętemu podmiotowość i zdolność prawną. Taki stan prawny powoduje, że największy wkład w zdefiniowanie sytuacji prawnej nasciturusa ma doktryna oraz judykatura, co skutkuje różnorodnością stanowisk.

W związku z powyższym, przedmiotem rozważań artykułu jest omówienie niezwykle doniosłych zagadnień dotyczących sytuacji prawnej dziecka poczętego, na którą składa się zdolność prawna, przyznana dziecku nienarodzonemu pod warunkiem zawieszającym, oraz podmiotowość prawna. W publikacji wskazano przepisy Konstytucji RP, k.c. i k.r.o., będące wyrazem ochrony interesu prawnego nasciturusa, oraz została omówiona ich analiza w orzecznictwie TK, SN i NSA.

Dalsze rozważania prowadzone są na tle prawa dziecka poczętego do ochrony jego życia i zdrowia. Posiadanie uprawnień z sferze majątkowej w okresie prenatalnym oznacza, że skorzystanie z nich będzie uzależnione od zachowania wyżej wskazanych wartości. Jednym ze wspomnianych uprawnień jest prawo do wystąpienia z roszczeniem o naprawienie szkód doznanych przed urodzeniem, które będzie mogło być realizowane dopiero po porodzie. Zatem należy zadać zapytanie: w jakim zakresie należy chronić dziecko nienarodzone, tak by mogło skutecznie wykonywać przyznane mu prawa, jednocześnie respektując dobra osobiste matki?

Artykuł zwraca uwagę na szczególne problemy związane ze sposobem rozstrzygnięcia przez ustawodawcę konfliktu między konstytucyjnie chronionymi wartościami – prawem do samostanowienia matki oraz życiem i zdrowiem nienarodzonego dziecka. W tym przedmiocie autorka nakreśliła również pewne postulaty *de lege ferenda*, które mogłyby stać się fundamentem do budowania skuteczniejszej ochrony dóbr dziecka.

Słowa kluczowe: zdolność prawna, dziecko poczęte, ochrona dóbr osobistych